

Vad kan beteende- och personlighetsbeskrivning hund (BPH) och mentalbeskrivning hund (MH) säga om sheltie

Text: Birgitta Åhman

Sedan länge har Svenska Brukshundklubben en mentalbeskrivning för hundar, MH. För många brukshundsraser är MH obligatoriskt, men även bland raser som står utanför SBK har det varit populärt att genomgå MH. Totalt har 358 shelties födda 1990-2017 genomfört MH. MH har primärt tagits fram för brukshundar och för att beskriva de egenskaper som har betydelse för deras användningsområden. För att få en motsvarande beskrivning som passar alla raser och fokuserar på egenskaper som är viktiga i hundens vardag finns sedan 2012 även BPH, "Beteende- och personlighetsbeskrivning hund". Sedan BPH infördes har nästan 300 shelties beskrivits (t.o.m. 2018). Bland shelties födda 2013-2016 (de årgångar där flest startat) var det knappt 5% av de registrerade hundarna som genomfört BPH vid utgången av 2018.

BPH beskriver hundens egenskaper baserat på hundens reaktioner i samband med olika moment längst en standardiserad bana. Momenten är främmande person, lekintresse, matintresse, överraskning, skrammel, närmande person, underlag och skott, där föraren har möjlighet att välja att avstå från skottet. Intensiteten i hundens reaktioner graderas från 1 till 5. Hundens beteende i de olika momenten ligger till grund för en sammanfattande beskrivning och redovisas både i tabell och spindeldiagram. Närmare beskrivning av BPH finns på SKKs hemsida där det också finns en broschyr att hämta hem som pdf. Lista över alla beskrivna individer finns på SSKs avelsdata (hundar.skk.se/avelldata), liksom spindeldiagram med medelvärden för olika raser.

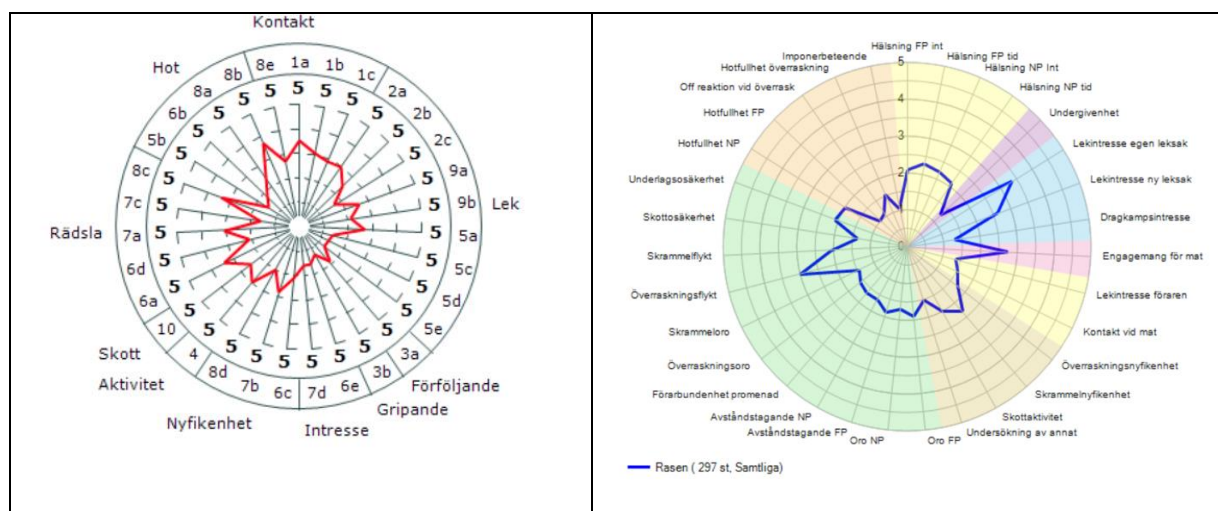
Sedan sommaren 2017 finns en så kallad "200-analys" av BPH för sheltie (finns på www.ssk.org). Kennelklubben gör dessa, mer omfattande, analyser när minst 200 hundar inom en ras har genomfört BPH. Analysen visar inte bara de medelvärden som finns i spindeldiagrammen, utan även hur resultaten fördelar sig bland de beskrivna hundarna (dvs om det finns många hundar i ändarna på skalan eller om de flesta är samlade nära medelvärdet). I 200-analys diskuteras dessutom resultaten och hur man kan tolka dem.

Det 200-analysen i stort visar är att shelties ofta (och i enlighet med rasstandarden) är måttligt intresserade av främmande personer, även om det finns individer som är väldigt sociala. Sheltien är däremot sällan undergiven. Lekintresset är måttligt och flertalet shelties är inte särskilt intresserade av dragkamp. Intresset för mat är däremot vanligtvis ganska stort, men få hundar är "mattokiga". De flesta shelties flyr (springer undan) mer eller mindre långt när det dyker upp en plötslig överraskning (siluett som plötsligt faller upp framför hunden), men ganska få visar någon kvarstående oro. Samma sak vid plötsligt skrammel. När det gäller nyfikenhet (gå fram till något som varit skrämmande) är variationen stor. Det finns både de som är ointresserade och de som är mycket nyfikna. De flesta shelties är dock inte så intresserade av att spontant undersöka mer neutrala saker i omgivningen. Många shelties visar olika grad av hotfullt beteende (morrar eller skäller) när en konstig figur närmar sig, men glädjande nog är det få shelties som fortsätter att vara rädda när figuren visar sig vara en helt normal människa. Och det är i stort sett inga som uppvisar hotfullt (aggressivt) beteende mot personer som vill hantera eller umgås med dem. Imponerbeteende gentemot människor förekommer knappast heller. Flertalet shelties har inget emot att gå på skramligt underlag, men där finns det hundar längst hela skalan. Av de shelties som genomfört BPH har de allra flesta (94%) gjort det med skott. Majoriteten (över 80%) visade ingen som helst rädsla för skott, medan några (kring 10%) visade tydlig skotträdsla. Sammanfattningsvis hade de shelties som genomfört BPH, enligt uppfattningen hos beskrivarna, en positiv attityd och en allmänt glad inställning till livet. Rasen upplevdes som relativt energisk, dvs pigg, vaken och

alert. Och i princip inga hundar reagerade med hot eller aggression under de delar av BPH där det inte kunde förväntas.

BPH är ännu ganska nytt och det är i nuläget (2018) fortfarande något fler shelties som genomfört MH än som beskrivits med BPH. Många moment i BPH och MH liknar varandra, och skalan som beskriver intensiteten i hundens reaktioner är densamma, dvs från 1 till 5. Lek och jaktintresse dominerar mycket mer i MH än i BPH, där i stället reaktioner kopplade till balansen mellan nyfikenhet och rädsla/oro har mer plats (se spindeldiagram nedan). Eftersom upplägg och fokus delvis är olika så kan resultaten inte direkt översättas mellan varandra.

Spindeldiagram från MH (se figur) bekräftar bilden att den genomsnittliga sheltien är måttligt social mot främmande människor, att lekintresset är ganska lågt, att rädslereaktionerna är måttliga och övergående, och att sheltien sällan uppvisar aggressivitet. Jämför man sheltiens MH-resultat med några andra raser i vallhundsgruppen ser man att sheltien har mycket gemensamt med collie. Även isländsk fårhund uppvisar liknande reaktioner på MH som sheltie och collie. Dessa raser skiljer sig från exempelvis bordercollie, schäfer och malinois (se tabell).

Figur. Spindeldiagram som visar genomsnittliga resultatet för alla beskrivna shelties på MH (till vänster) och BPH (till höger). I BPH-diagrammet anger färg reaktioner som hör ihop och kan hänföras till samma grundläggande egenskap hos hunden.

Tabell. Genomsnittliga resultat (medelvärde) från MH grupperade på grundläggande mentala egenskaper hos några olika hundraser inom vallhundsgruppen

	Sheltie	Collie långhår	Collie korthår	Isländsk fårhund	Border collie	Schäfer	Malinois
Antal beskrivna hundar	347	3 744	545	200	1 217	21 087	1 726
Nyfikenhet/orädsla	3,0	2,8	3,1	2,9	3,4	3,8	3,9
Aggressivitet	1,9	1,5	1,7	1,7	1,8	1,8	2,1
Socialitet	3,2	3,4	3,5	3,6	3,6	3,5	3,5
Jaktintresse	1,5	1,5	2,0	1,8	2,5	2,6	3,2
Lekfullhet	2,3	2,5	3,0	2,5	3,7	3,7	4,1